

Nr 550

Av herr **Edström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 46, angående förskollärarytbildningens organisation.*

(Lika lydande med motion nr 666 i Andra kammaren)

1958 års förskollärarytredning beräknar att bristen på förskollärare kommer att uppgå till 350 lärare år 1965 och 670 år 1970 och framhåller att dessa siffror får anses vara lågt räknade. I utredningens beräkningar förutsattes en oförändrad utbildningskapacitet och en minskning i avgång-
en från yrket från 12 % till 11 %. Vidare förutsattes att utbyggnaden av lek-
skolor fram till år 1965 äger rum i samma takt som nu eller med 45 leksko-
lor årligen samt att utbyggnadstakten under den därpå följande femårspe-
rioden ökar till 65 lekskolor årligen. Ingen ökning av antalet daghem och
fritidshem förutses ske före år 1965. Mellan åren 1965 och 1970 beräknas
två nya dylika institutioner komma till stånd.

Den av utredningen beräknade utbyggnaden av barnstugor torde icke till-
närmelsevis motsvara behovet av nya sådana institutioner. Enbart för att
häva nuvarande platsbrist måste en avsevärt större utbyggnad ske. Det an-
ses att antalet barn som ej kan beredas plats i daghem nu uppgår till drygt
5 000. För lekskolornas vidkommande torde nuvarande utbyggnad täcka
endast en fjärdedel av behovet av lekskoleplatser.

Efterfrågan på barneftersyn torde än vidare komma att väsentligt stiga
under de närmaste åren. Bidragande orsaker härtill är den pågående urbani-
seringen, den kontinuerligt ökade yrkesintensiteten bland kvinnorna och de
ökade svårigheterna att få hemhjälp. Utredningen har vid sin beräkning ej
heller tagit hänsyn till att antalet barn i åldrarna 0—10 år kan väntas öka.
Statistiska centralbyrån har beräknat denna ökning till 5 % mellan åren
1964 och 1970.

Med hänsyn till alla dessa samverkande faktorer får den förväntade bris-
ten på förskollärare beräknas bli större än vad utredningen gör gällande.

Ökad utbildning vid seminarierna i Norrköping, Uppsala och Göteborg

I propositionen nr 46 angående förskollärarytbildningens organisation
har chefen för ecklesiastikdepartementet föreslagit en utökning med 50—
75 platser vid förskoleseminarierna från hösten 1962. Denna skall åstad-
kommas dels genom en dubblering av förskoleseminariet i Örebro, dels ge-
nom inrättandet av ett särskilt seminarium i Malmö, om möjligt redan från
början med dubbla avdelningar. Detta innebär att antalet färdigutbildade

förskollärare från den 1 juli 1964 skulle ökas med 50—75 lärare. Med denna utbildningstakt skulle år 1965 endast en tredjedel fyllas av den brist som förskollärarytredningen räknar med och som enligt vad ovan visats uppenbart är för lågt beräknad.

Forcerad utbyggnad av förskoleseminarierna är nödvändig och bör snart åstadkommas. Rekryteringsmöjligheterna är goda. För närvarande antages endast 230 elever av de ca 800 som årligen söker sig till seminarierna. Som första etapp bör de förskoleseminarier utbyggas där möjlighet redan lär finnas att ta emot ytterligare elever. Vi föreslår därför att enkelseminarierna i Norrköping och Uppsala i enlighet med socialstyrelsens förslag göres till dubbelseminarier från och med läsåret 1962/63 samt att dubbelseminariet i Göteborg från samma tid göres till trippelseminarium. En dylik utvidgning av utbildningskapaciteten torde komma att medföra ökade kostnader på 300 000 kronor per år när utbyggnaden fullt genomförts. Då kurserna emellertid är 2-åriga, kan första årets kostnader beräknas till omkring hälften.

För budgetåret 1962/63 föreslår vi därför att anslaget till utbildning av förskollärare uppräknas med 150 000 kronor.

Genom denna utvidgning skulle ytterligare ca 75 förskollärare komma att vara färdigutbildade den 1 juli 1964. Förskolläraryrket skulle därigenom något minska.

Utbyggnaden med nya seminarier måste emellertid fortsättas. De krav som på sina håll hävdats att förskoleseminarier bör inrättas i mellersta Norrland och södra Sverige synes oss starkt motiverade.

Reaktiveringskurs för förskollärare

Den onormalt stora avgången från förskolläraryrket, under de senaste åren hela 12 % av lärarkåren, är beklaglig. Önskvärt är att en del av dessa avgångna vid senare tidpunkt stimuleras att återgå till yrket. I detta syfte föreslår vi att reaktiveringskurser anordnas för sådana förskollärare som varit ifrån yrket under en längre tid och som därför behöver få ta del av nyheter såväl på det teoretiska planet som beträffande praktiskt pedagogiska institutionskunskaper för att kunna återgå.

Vi föreslår att anslag beviljas för en sådan reaktiveringskurs under kommande budgetår. Vi föreslår att deltagarantalet i densamma fastställs till 15 lärare, att kursen blir 4—6 veckor lång samt att den förlägges till Stockholms dubbelseminarium. Det förutsättes ankomma på vederbörande tillsynsmyndighet för förskoleseminarierna att utfärda närmare föreskrifter om kursens innehåll.

Vi föreslår att 25 000 kronor anvisas såsom förslagsanslag för budgetåret 1962/63 för en sådan reaktiveringskurs.

Utbildningskurs för praktikföreståndare och handledare

Den särskilda utbildning som föreslås anordnas för praktikföreståndare och handledare vid barnstugor har under senare år eftersatts. Med hänsyn till den utbyggnad av förskoleväsendet som föreslås i departmentschefens och dessutom i vårt förslag synes det vara ett angeläget behov att sådan utbildningskurs för praktikföreståndare och handledare redan anordnas före instundande hösttermins början. Framför allt gäller det att utbilda dylik personal till det nya seminarium som föreslås bli inrättat i Malmö. Förskollärare som redan tjänstgör eller ämnar tjänstgöra vid barnstugor i Malmö eller i förort som kan tänkas ställa praktikinstitution till förfogande för förskoleseminariet i Malmö bör därför lämnas företräde till kursen.

Det torde med hänsyn till den knappa tid som står till förfogande vara realistiskt att räkna med en relativt kort kurs. Erfarenheterna från den treveckorskurs som anordnades under budgetåret 1954/55 visar att man också på så kort tid kan nå goda utbildningsresultat.

Vi föreslår att en utbildningskurs för praktikföreståndare och handledare anordnas under sommaren i år, att deltagarantalet i kursen fastställs till 25, att kursen blir tre veckor lång samt att den anordnas vid Göteborgs dubbelseminarium.

Till detta ändamål föreslår vi att ett förslagsanslag på 25 000 kronor anvisas för budgetåret 1962/63.

Utredningens förslag om inrättande av ett specialseminarium i Stockholm för utbildning av bl. a. förskollärare för handikappade har avvisats av ecklesiastikministern med motiveringen att det utbildningsbehov som därigenom skulle täckas i stället bör tillgodoses genom anordnande av kurser vid befintliga seminarier. Vi vill kraftigt betona vikten av att dylika kurser kommer till stånd och får en tillfredsställande omfattning. Behovet av särskilda kurser för förskollärare för handikappade barn är utpräglat. Seminariet i Stockholm synes ha bästa resurserna att åstadkomma den speciella undervisning som bör givas under sådan specialkurs.

Med hänvisning till den motivering som ovan anförts, hemställer vi,

att riksdagen med i övrigt bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 46 angående förskollärarytbildningens organisation måtte besluta,

a. att ytterligare en linje från och med läsåret 1962/63 inrättas vid förskollärarytseminarierna i Norrköping, Uppsala och Göteborg,

b. att en reaktiveringskurs för förskollärare anordnas under budgetåret 1962/63,

c. att en utbildningskurs för praktikföreståndare och handledare inom förskoleväsendet anordnas under sommaren 1962,

d. att till *Utbildning av förskollärare för budgetåret 1962/63* under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kronor.

Stockholm den 27 februari 1962

Gunnar Edström *Margareta Nordström* *Ruth Hamrin-Thorell*

Per-Olof Hanson *Nils Nestrup* *Eric Källqvist*

Nr 551

Av fröken *Ljungberg* och herr *Isacson*, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 46, angående förskollärarytbildningens organisation.*

(Lika lydande med motion nr 667 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 februari 1962

Blenda Ljungberg

Birger Isacson